

Haridus

Rakvere 8,
41532 Jõhvi,
tel. 335 4444,
info@pohjarannik.ee

KOOL: Mõnedel erialadel avatakse hariduslike erivajadustega õpilaste grupid

Kutseõpe on avatud ka erilistele noortele

Hariduslike erivajadustega õpilastel on võimalik saada üksikudel erialadel kutseõpet, ent maakonna kutseõppeasutused võiksid omavahel kokku leppida, kes millele spetsialiseerub, tõdeti Ida-Virumaa Rajaleidja keskuse korraldatud ümarlinal.

SIRLE SOMMER-KALDA
sirle@pohjarannik.ee

Õppekavade reformi tulemusena on kutseõppesse oodatud ka need õpilased, kelle tervise seisund või muu erivajadus eeldab õpetamisel mingeid erisusi, märkis Ida-Virumaa Rajaleidja keskuse juht Maire Merioja.

"Noored vajavad jõukohast õpet, et saada ettevalmistust nii lihtsamate kui ka keerukamate ametite omandamiseks. Kutseõppeasutuses pakutakse õpilastele karjääri- ning õppenõustamist ja rakendatakse vajaduse korral hariduslike tugimeetmeid, näiteks individuaalset õppekava. Samas on kujunenud olukord, kus olemasolev info edasiõppimisvõimaluste kohta kutseõppeasutustes on vähene," põhjendas ta ümarlana kokkukutsumist.

Rajaleidja keskuse sotsiaalpedagoogi Marika Laanemäe sõnul on õppe- ja karjäärinõustamise käigus ette tulnud olukordi, kus põhikooli lihtsustatud õppekava lõpetanud noortele on raske soovitada edasiõppimise võimalusi. Praegu õpib Ida-Virumaal lihtsustatud õppekava järgi 8. klassis 21 õpilast ja 9. klassis 17 õpilast.

Kolmes Ida-Virumaa kutseõppeasutuses on hariduslike erivajadustega noortele mõeldud õppimisvõimalused erisugused.

Näiteks Ida-Virumaa kutsehariduskeskus pakub sellistele noortele ehitusviimistluse eriala, kus õppetöö kestab kaks aastat ja on venekeelne.

Grupi suurus on tavapärasest väiksem – kuni 12. Lõpetamisel saab noor kutsehariduse, aga ei saa kutsekeskharidust, selgitas õppeasutuse juhataja Eve Kottise. "Enamik tuleb sellesse gruppi Ahtme koolist [riiklik õppeasutusintellektipuudega õpilastele – toim.], mõned ka Kohtla-Järve linna nõustamiskomisjoni kaudu või vanemate avalduse põhjal."

Eelmise nädala alguse seisuga oli gruppi ainult 5 kandidaati. "Sinna võib veel julgelt õpilasi suunata," ütles Kottise.

Erilist lähenemist vajavaid noori on võetud vastu ka koka erialale, kus nad saavad kahe aastaga tavalises rühmas õppides abikoka kutse. Vene gruppi sel aastal hariduslike erivajadustega noori ei mahu, aga eestikeelses võib veel avaldusi tuua.

MIS ON HARIDUSLIK ERIVAJADUS?

Hariduslik erivajadus on andekus, õpiraskused, tervise seisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine.

Allikas: Ida-Virumaa Rajaleidja keskus

Põhihariduse nõudeta on vastuvõtt hotelliteenindaja erialale – õpe kestab kuus kuud. "See grupp on praegu alakomplekteeritud. Kindlasti on see kutse, mis sobib ka hariduslike erivajadustega õpilastele," rääkis Kottise.

Eriliste noortega töötamiseks asjaolu, et iga hariduslik erivajadus on isemoodi, lisas ta. "Kuigi grupi suurus on maksimaalselt 12, on sellega rohkem tegemist kui tavagrupiga, kus on 20 õpilast. Positiivne on see, et ehitusviimistluse eriala, kes lõpetavad, enamasti saavad ja jäävad sel erialal tööle."

Individuaalne õppekava

Sillamäe kutsekoolis õpivad hariduslike erivajadustega õpilased teistega samades õpperühmades, kuid neile koostatakse individuaalne õppekava. Viimasel õppeaastal oli selliseid õpilasi ehitaja, koka ja tarkvaraarendaja erialal.

Narva kutseõppekeskuses on kinnitatud neli õppekava, mille tase on sobilik hariduslike erivajadustega noortele: müürsepp, puhastusteenindaja, abikokk ja kergerõivaste õmblemine. "Praeguse seisuga on palju vabu kohti. Näiteks võime võtta vastu 20 müürseppa, aga on 7 soovijat. Me ei saa avada gruppi, kui täituvus on kolmandik," ütles õppedirektor Tatjana Burikova.

Laanemäe leidis, et 20 õpilasega grupp on liiga suur. "Lapsed, kes lõpetasid väikelassi, ei saa järsult üle minna teistsugustesse tingimustesse. Kutseharidus peab ka muutuma."

Kottise selgitas, et hariduslike erivajadustega õpilaste pearaha on küll koefitsiendiga, aga see pole nii suur, et saaks kolme-neljakaupa õpetada.

Ümarlinal leiti, et mõistlik oleks kutseõppeasutuste spetsialiseerumine erialade lõikes, mida pakkuda hariduslike erivajadustega õpilastele. "Kui kõik kolm kutsekooli pakuvad neile ühte ja sa-

Noored vajavad jõukohast õpet ja kutseõppeasutused mõtleavad üha rohkem, kuidas pakkuda seda hariduslike erivajadustega noortele. Pilt on illustreeriv. MATTI KÄMÄRÄ

ma eriala, siis võib juhtuda, et grupp ei täitu üheski. Seda saaks ära hoida kutseõppeasutuste tihedama suhtluse ja koostööga. Näiteks kui Narvas gruppi ei avata, siis ehk paneb omavalitsus öla alla ja trandpordib oma noored Jõhvi?" arutles Merioja.

Üleminekuaasta võimalus

Laanemäe tutvustas lisaõppeaasta võimalust, mida üldhariduskool saab koos kutsehariduskeskusega pakkuda lihtsustatud õppekava lõpetajatele – praegu pole see Ida-Virumaal teadmatusest rakendunud. "See on nagu üleminekuaasta, kus pool õppeajast on üldharidus, pool kutseõpe. Sealjuures lähtutakse noorest, mida talle on vaja, et ta oleks aasta pärast võime-

line minema kutsekooli või tööturule. Lisaõppe initsiatiiv peaks tulema üldhariduskoolilt, avaldused tuleb esitada detsembris."

Jõhvi vallavalitsuse liige Tiina Kullamäe arvas, et lisaõppeaasta teema vajaks eraldi tegelemist. "Tuleks kutsuda kokku üldhariduskoolid ja Ida-Virumaa kutsehariduskeskused ning selgitada detsembriks välja õpilased, kes seda vajavad. Kui riik on andnud võimaluse, tuleb vaadata, kuidas see toimima saaks. Kui lisa-aasta rakendus, jätkaks see noor suure tõenäosusega samas kutsekoolis."

Laanemäe kinnitusele on info levitamine oluline nõustamise osa. "Meie asi on lastevanematele öelda, et neil on õigus seda oma lapsele tahta."

Illuka loovusfoorumil julgustati õpetajaid end lolliks tegema

"Kui õpetaja ei karda end õpilaste ees lolliks teha, tuleb loovus kooli tagasi," kinnitas Põhjarannikule disainer ja Aalto ülikooli lektor Jeroen Carelse, kes oli üks sel nädalal Illukal toimunud loovusfoorumil esinejatest.

SIRLE SOMMER-KALDA
sirle@pohjarannik.ee

Hollandis kasvanud OÜ Carelse analüütik ja disainer Jeroen Carelse, kes töötab ka Soome Aalto ülikooli lektorina, uurib, kuidas tuua loovus tagasi haridussüsteemi ja koolide igapäevastesse tegevustesse. Illukal kõneles ta sellest rohkem kui sajale Eesti koolide õpetajale ning viis läbi ka praktilise loovstuudio.

"Loovstuudios teen õpetajatega selliseid harjutusi, et võtta neilt ära arusaam, justkui nad peavad olema parimad ja kõike teadma. Tahan nad korraks panna lapse olukorda, kus ei pea midagi teadma – peab olema lihtsalt ise. Teiseks panen paaridesse näiteks matemaatika- ja kehalise kasvatuse õpetaja. Ülesanne on välja mõelda, kuidas anda matemaatikat kehalise kasvatuse tunnis ja vastupidi. See pole tegelikult üldse raske, probleem on mõtlemises, hirmus teha ennast teiste ees lolliks. Aga mida mul on kaotada? Mitte midagi."

Muudab haavatavaks

Carelse lootis, et eksperimenteerimine annab õpetajatele julgust juurde. "Loodan, et kui õpetajad seisavad tuleval teispäeval klassi ees, siis nad ütlevad: 'Hei, lapsed, teeme täna midagi muud. Läheme hoopis metsa ja õpime seal prantsuse keelt,'" rääkis ta. "Ma ei saa loovuse kasutamist kirjutada raamatut – selles oleks ainult paar lehekülge. Kogu võti on lihtsalt selles, et tuleb leida endas julgust teiste moodi, teha enda moodi."

Samas mõõnis ta, et enda vabaks laskmine pole alati lihtne ega sünni üleöö.

"Olla loov tähendab, et sa võid kergesti läbi kukkuda ja sa oled haavatav. Sest kui sa oled korra läbi kukkunud, peab sul olema julgust seda ikka ja jälle teha. Ja mitte lihtsalt läbi kukkuda, vaid teha seda õpilaste silme all. Lapsed naudivad seda väga ja nad tulevad huviga järgmisesse tundi, et näha, kas see juhtub jälle," naeris Carelse.

Tema sõnul on probleemiks, et õpetajad kardavad sellega autoriteeti kaotada.

"Minu autoriteet pole kunagi tulnud sellest, et olen kõike teadja, vaid sellest, et esitan õigeid küsimusi. Samas näen oma tudengite pealt, et loovus on paljudetele neetult raske. Eriti Hiinast ja Jaapanist pärit tudengid eeldavad, et ma ütlen neile ette, kuidas asjad käivad ja mida nad peavad tegema. Ma ei tee seda kunagi. Ma esitan ainult lõputult küsimusi ja igauks peab ise vastusteni jõudma."

Carelse usub, et kui õpetaja-

Jeroen Carelse arvab, et eksperimenteerimine annab õpetajatele julgust juurde.

MATTI KÄMÄRÄ

tel oleks rohkem julgust ja vabu käsi, võiksid nad teha palju rohkem, et lastel säiliks loovus ja koolirõõm – need on omavahel tihedalt seotud. "Praegu hoiab õpetajaid sageli tagasi hirm. Hirm juhtkonna, reeglite ees. Aga parim tasu on õpilaste tähelepanu ja huvi."

Eksperdi hinnangul on loovus praegu siiski koolis rohkem hinnas kui ajal, mil tema Hollandis koolis käis. "Lapsena ma vihkasin kooli, nautisin ainult kunstikoolis käimist. Aga mulle meeldib, mis toimub praegu kooliga Soomes. See annab lootust. Mul tekib lausa tahtmine kooli tagasi minna!"

Foorum erilises paigas

Põhjamaa ministrite nõukogu korraldatud kahepäevase loovusfoorumil Illukal osalesid haridustöötajad, kelle sooviks on loovuse avaldamise kaudu kooli- ja loomisrõõmu toetamine ning iseenda loovuse kasutamine töös ja igapäevastes tegemistes. Foorumist osavõtjatele pakuti inspireerivaid loenguid nii Eesti kui ka välismaistelt ekspertidelt ning praktilisi loovstuudioid, kus sai kuuluda kohe n-õ omal nahal proovida.

"Oleme loovusfoorumit toimimiskohaks valinud igal aastal erilise paiga: esimesel korral Naissaare, teisel Käsmu, eelmisel aastal Narva kolledži ning sel aastal jõudsimel Illukale," selgitas Põhjamaa ministrite nõukogu Eesti esinduse kommunikatsiooninõunik Triin Oppi.

"Koht, kus loovusfoorum toimub, peab aitama õpetajatel ja teistel haridustöötajatel väljuda oma n-õ mugavustsoonist, et nad saaksid oma meeled uuendustele avada. Lisaks soovime pakkuda kultuurilist ja looduskaunist elamust. Kõik need omadused on Illukal olemas," lisas ta.

Oppi sõnul oli foorumi korraldamisel heaks partneriks Illuka valla välisühete nõunik Aimar Laulik ja Illuka kooli rahvas. "Kohalik toetus loovusfoorumil õnnestumiseks on määrav ning meil on hea meel, et Ida-Virumaal on selline võimalus olemas."